

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

I. De Differentia, Causaqve Peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

COPPENSTENII
LVTHERO-CALVINISTA.
PARS QUARTA
CHARITOMACHIA
LVTHERO-CAL-
VINISMI

Gratiam Impugnantis,

DEMONSTRATA, AC REFVTATA.

DE GRATIA.

Ec traditur quadriparti-
ta: 1. Donata simul & A-
missa: 2. Reparata: 3. Iu-
stificans: 4. Operans. Hæ-
que singulæ subdiuidi assolent.

I. DONATÆ amissio accidit cum
succeedente Peccato, 1. Causato: 2.
Originante: 3. Originato, seu Tradu-
ce: 4. Huiusque Natura ac Pœna.

II. REPARATÆ Gratiæ attendi-
tur, 1. Natura: 2. Communicatio: 3.
Liberi arbitrii circa eam natura: 4. Et
eiusdem vires in Naturalibus: 5. in
Moralibus: 6. Et Supernaturalibus
rebus.

III. IVSTIFICATIONIS Grati-
tæ Iustitia attenditur, 1. Vt in se est: 2.
Vt Inhærens: 3. Vt Operatoria: 4. Vt
Meritoria.

IV. GRATIA OPERANS specta-
tur in Oratione, Ieiunio, & Eleemo-
syna.

I. DE BONO GRATIÆ
AMISSO.

QVÆSTIO I.

*Fuerintne Protoplastæ conditi cum do-
no Supernaturali?*

LVTHERVVS Comment. in Gen. 3. Statuamus Iu-
sticiam non fuisse quoddam donum, quod ab extra ac-
cederet, separatum à natura hominis, sed fuisse verè
Naturalem: vt natura esset Ada diligere Deum, Cre-
dere Deo, agnoscere Deum. Hæc tam naturalia fuerunt
in Adam, quàm naturale est, quod oculi lumen reci-
piant. Et infra. Hæc probant, Originalem iusticiam esse
de natura hominis: eâ autem per peccatum amissâ
non mansisse integrâ naturalia, vt Scholastici delirât.
Sic & cæteri alleclorum.

CALVINVS Inst. I. c. 15. §. 8. Animâ hominis
Deus Mente instruxit rationis. Huic adiunxit vo-
luntatem, penes quam est Electio. His præclaris dori-
bus excelluit prima hominis conditio. Et mox: In
hac integritate libero arbitrio pollebat, quo, si vellent,
adipis-

adipisci posset vitam eternam. Infrà. Qui in homine, in spiritale exitium demerso, liberum arbitrium adhuc querunt inter Philosophorum placita, plane desipiunt, ut nec cælum, nec terram attingant. Ita & cæteri sectarij Pelagianizant apertè: de quo in *Genealog. p. 4. q. 1.* Quum igitur originalem iustitiam fuisse naturalem, velint; ac ei liberū arbitrium in lapsu deperisse; ideo luctam carnis ac spiritus continuum esse peccatum aiunt: ac inde iustissimos quosque necessariò peccare. Quia verò eā rebellionem naturalem esse aiunt, sic à Deo conditā ac inditam nobis; idcirco Deum fieri auctorem peccati necesse est.

SVADENT. istis. 1. Si originaria iustitia fuit supernaturalis; ergo Concupiscentia erit naturalis, ideoque bona, Et à Deo. Att. Ioa. 2. *ex mundo est, & non ex Patre:* Vnde Paulus Rom. 7. eam se odissedit, ut malam & naturæ contrariam. 2. August. in *Enchir. c. 11.* dicit, Animorum vitia esse naturalium bonorum priuationes: at vulnera, ex peccato Adæ relicta, sunt ea vitia: ergo vulnera eadē sunt naturalium priuationes bonorum sc. originalis iustitiæ, ut Naturalis. 3. Aug. 12. Ciu. c. 1. *Vitium angelica natura est, Non adhaerere Deo: Vnde adhaerere Deo, natura conuenit.* Ergo & humanæ naturæ est idem naturale; ut non opus fuerit supernaturali dono. 4. Aug. in *Enchir. c. 106.* Vitam ait æternam nunc munus esse gratiæ; quæ, si perstitisset homo, fuisset meriti merces. Itaque tunc nullā opus erat gratiæ; sed caritas, qua meremur, naturalis erat conditio. &c.

AVTOR. I. In Creatione fuit homo longè felicior, & rectior, quàm nunc in Natiuitate. 1. Teste S. Scriptura in *Antichristo p. 4. q. 1. 2.* Ita S. Patres. S. Iren. l. 5. hæres. c. 6. *Si defuerit anima Spiritus, animalis est, verè talis, & imperfectus; Imaginem habens in plasmate; Similitudinem verò non assumens per Spiritum.* Vnde Gen. 1. *Faciamus hominem ad imaginem & Similitudinem nostram.* Vbi S. Basil, hom. 10, Hexam.

Per Imaginem animæ impressam meæ obtinui Rationis usum. Verum Christianus effectus utiq; similis efficior Deo. S. Hier. in Ezech. 28. *Tu signaculum similitudinis: Imago tunc facta est tantū: Similitudo in Baptismo completur.* Itaque Imago ad rationem & voluntatem naturæ; similitudo ad sapientiam & iustitiam Gratia refertur: Hæc amissa est; ista debilitata.

II. Cum animi Rectitudine homo simul accepit Gratiam gratum faciētem: quæ, ait B. Albertus Mag. & D. Tho. 1. q. 95. a. 1. ita superiorem animæ partem Deo ad obedientiam subiiciebat; sicut iustitia Originalis inferiorē superiori. 1. Teste S. Scriptura in *Antichristo.* 2. sic & Concil. Arausicanum II. & Trident. sess. 5. 3. sic & S. Patres. S. Cypr. epist. 3. ad Pomponium. *Inspirauit in faciē eius spiraculū vitæ,* id est, gratiam Sp. Sancti infudit.

Non igitur Sanctus Augustinus est Autor Quæstionum noui & veteris Testamenti, sed alius hæreticus; quia negat Adamum in gratia esse conditum; aliaque absurda similia; Quem & refutat S. Hieronymus.

III. Adam in Originali iustitia, cum habitu gratiæ gratum facientis conditus, nō eguit speciali gratiā quā excitaretur ad bene operandum, aut peccata cauenda. Dona in homine quatuor considerari possunt: 1. Habitus gratiæ perficiens naturam ad obedientiam appetitus, rationi, & huius Deo præstandam. 2. Conseruatio habitus. 3. Cooperatio Dei per auxilium. Generale in naturalibus: Speciale in supernaturalibus. 4. Motio excitans ad vtendum prioribus donis. Ista S.

Augu-

Augustinus. Et in hisce perseverare posse, ante lapsum erat in viribus liberi arbitrii; post lapsum non est. Quia ipsa gratia fuit ante in viribus arbitrii; nunc non est; quia egemus gratiâ excitante nos.

IV. Rectitudo; quâ cum Adam creatus fuit, & sine qua nascimur; fuit supernaturale donum: Idque Non, (vt volunt sectarii:) fuit sanitas debita naturæ, aptaque nasci ex natura bene constituta; ac fluens ex principiis naturæ velut per accidens: Sed per se fuit absolutè, & non potens fluere ex natura: Eoque spoliatus homo cōstitit in puris naturalibus, ceu conditus fuit. Ita *Communis omnium Theol.* Vnde ex actu Actualis peccati sequitur *directè* inclinatio ad malum: at ex habitu originalis peccati sequitur *indirectè*; sc. velut ex remouente prohibēs. Sicque naturæ languor, ex ipsa suus ante lapsum, & post lapsum factus vulnus peccati. Liqueat *Luc. 10.* in lapso inter Latrones, quem 1. *Despoliarunt*, 2. *Dein vulnerarunt plagis impositis*. Ita S. Patrum consensus.

RATIO euincit idem. 1. Quia naturale est sensui concupiscere bonum ensibile; & spiritui rationali spiritale. Sicque *Spiritus concupiscit aduersus carnem* naturali pugna: at hac caruere protoplastæ; ergo ex dono naturali.

2. Si istius rebellionis causa non sit natura, post ablatam gratiam; Ecquid causa erit? Dicunt Deus. At reclamât scripturæ, Cōcupiscentiâ ex Deo esse negant. 1. Ioan. 2. *Concupiscentia non est ex Patre, sed ex mundo* Iac. 1. Nemo tentatur à Deo; sed à Concupiscentiâ suâ. Lex mentis, *Rom. 7.* Non concupisces,

est à Deo: Ergo lex membrorum concupiscens non est à Deo, minus cogit nos concupiscere Deus: Neque id in pœnam est datum à Deo, sed sponte naturali consecutum ad remotionem gratiæ. Vnde S. Aug. l. 4. in Iulianum c. 13.

Non in fructu ligni erat libido; sed obedientia libidinis in ligno admissa, Deo deferente surrexit; no inferente.

3. Nunc ex peccatis actualibus amittitur gratiæ donum, & acquiritur propensio ad peccatum; at peccatum fuit actuale & quoad ipsum, personale, eiusdemque generis cum nostris, (licet originale fuerit, vt Capitis:) Ergo. &c.

4. Si (vt volunt sectarii:) natura humana mala est, & necessariò peccat, etiam remoto peccato originali, ac ideo non potuit à Deo creari sine iustitia origin. Ergo mortuus non potest à Deo suscitari sine iustitia originali: nam vt creari, sic & reparari, est solius Dei. At Lazarus, puer Helizæ & Helisæi, sunt resuscitati cū peccato origin. & sine iustitia origin. Ergo sine hac & creari potuit. Itē. De^o potuit resuscitatorū corpori, peccatis obnoxio, iungere animas iustas & sic creatorū.

5. Si Adæ gratia erat naturalis: ergo naturaliter erat filius Dei: at hoc absurdum. Vnde S. Aug. l. 3. in Maximinum c. 15. *Homo fit gratiâ filius, quia non est natura.* Christus dedit nobis potestatem filios Dei fieri, per adoptionem; Christus est filius unigenitus Dei, & Hæres nos cohæredes Christi, qui ideo est primogenitus in multis fratribus ijs, qui nati sunt filij iræ sumus.

DICO AD I. Concupiscentia est natu-

naturalis, ex conditione materiæ; nō tamen ideo bona; sed naturæ morbus facta est post lapsum, & pœna peccati: ideo non est ex Deo, quia Deus eam sustulerat, seu vinxerat dono & vinculo gratiæ. Ad II. S. Aug. loquitur de vitiis per crebros actus acquisitis, quæ priuant naturali rectitudine, qualis esse potuit ante lapsum. Deinde ait, vitia, seu mala quæ bonis naturis insunt, priuant contrariis virtutibus.

Ad III. Docet ibi, adhærere Deo Angelos per charitatem; non purè naturaliter, quasi solis naturæ viribus: sic & Adam prius; & iusti nunc: Vnde & istis & hisce vita æterna est merces & gratia. Differimus tamen isto; Angelis & Adæ erat gratia relicta in libero arbitrio, qua uti poterāt, si vellent: nos nec velle possumus, nisi gratia nos adiuuet; ideo vita æterna est illis merces meriti; nobis gratia doni. Plura apud Bellar. c. 7. Ita de supernaturalibus animæ donis: porro de corporis mortalitate vide in *Genealog.* p. 4. q. 2. De paradiso prolixè Bellar. Sed hodie vix dum controuersa. De peccato originali, deque Concupiscentia inferius plura.

QVÆSTIO II.

An Iustorum peccata sint tantum venialia?

I IOVINIANVS finxit, Omnia peccata esse æqualia.

II. PELAGIVS; Omnia esse mortalia.

III. WICLEFVS distinguit Mortalia: 1. Vt possunt inducere mortem; sic omnia sunt mortalia: 2. Vt de facto mortem inducunt, sic Reproborum duntaxat peccata sunt mortalia: at Electorum,

venialia, absolute omnia. Vide in mea *Genealog.* p. 4. q. 2. & 3.

CALVINVS Inst. 2. c. 8. §. 59.

Habeant filij Dei. 1. Omne peccatum mortale esse. Quia est aduersus Dei voluntatem rebellio, quæ eius iram necessariò prouocat; quia est legis præuaricatio. 2. Item Habeant Sanctorum delicta Venialia esse. Non ex suapte natura; sed quia ex Dei misericordia veniam consequuntur. Idem Inst. 3. c. 4. §. 28. Ex D. i misericordia nulla est condemnatio ijs, qui sunt in Christo IESV. Quia Non Imputantur, quia venia delentur. Sic Idem Inst. 3. c. 2. §. 11. REPROBI nunquam sensum gratiæ, nisi confusū, percipiunt; vt vmbra potius apprehendant, quam solidum corpus. Quia peccatorū remissionem Spiritus propriè in Solis ELECTIS obsignat; vt eā speciali fide in vsum suum applicent. Supra ibid. Ergo vt Solos Electos semine incorruptibili Deus in perpetuum regeneret, & nunquam dispereat semen vitæ in eorum cordibus insitum; ita solide in illis obsignat adoptionis sue gratiam, vt stabilis ac rata sit. Sic eiusdem & Affecclæ.

LUTHERANI Calvinianis in hoc resistunt acriter per Exempla scripturæ. Nos pauca.

AVTOR I. Quædam peccata sunt ex natura sua Mortalia; nullo respectu ad vel Prædestinationem, vel Regenerationem: Et ea mortis æternæ reos constituūt. Sic Communis Theologorum, cum D. Th. 1. 2. q. 88. a. 1. exceptis paucis per disputationē, nō per uicaciā, sec⁹ docētibus. 1. Quia peccata quædā ex iustis constituūt iniustos, Ezech. 18. 1. Cor. 6. Quædam ita iustis inhærent, vt iustitiā tamen non excidant: Vnde illa mortem afferunt animæ certam, hæc nullam: Quæ quanta peccatorum inæqualitas est, sc. quanta finiti & infiniti. 2. Conc. Mileu. can. 7. & Trid. sess. 6. c. 11. damnauit Pelagianismum hunc, Iustos hoc, *Dimitte nobis debita nostra*, orare pro alijs, non pro se se. 3. In idem ruit S. Patrum Cōsensus.

II. Quæ-

II. Quædam peccata accidunt etiam iustis ac Electis mortalia; vt accepta semel tam Fide, quàm Charitate seu Iustitia, excidere valeant. Vide *Antichristum*. p. 4. q. 3. I. Adam fuit gloria & honore coronatus supernaturali, fidei & Sp. sancti plenus: Peccauit; animæ corporisque mortem incurrit. *Rom.* 5. licet verè prædestinatus.

Caluinus negat eum fidem perdidisse.

At Tert. l. 2. contra Marcionem: *Quis dubitabit ipsum illud Ada delictum hæresim appellare? &c.* Rudis hereticus fuit. Ambr. epist. 33. *Agnosce Adam te nudum, quia bona indumenta Fidei perdidisti.* Sic Aug. Prosper. &c.

De Dauide iusto, sed & peccatore grandi facto: deque Sancto Petro, Dominum negante, scriptura & S. Patres testantur idem. Non sua eos prædestinatio conseruauit à peccato; sed liberauit. Qui steterunt ex Deo, ceciderunt ex seipsis; sed eos restituit Deus pœnitentes. S. Aug. tract. 66. in Ioan. *Mortuus est negando; & reuixit plorando, quia benignè ille respexit.*

2. Peccata Adæ, Moyſis, Davidis, Petri, verè voluntaria, vel consistere cum Fide potuerunt; vel non. Si non; ergo erant lethalia; nam hæc cum fide consistere posse negant Caluiniſtæ. Si potuerant; ergo semel iustificati posunt liberè præuaricari; quia manente fide non imputari aiunt Caluiniſtæ. At hoc absurdū. Parebit quæst. sequente: sic n. nō remitteretur peccata, sed condonarentur.

Et hanc peccandi licentiam eligit, statuitque innoxiam Caluinus in Antidot. sess. 6. can. 27. *Semen aliquod fidei manere in homine,*

suffocatum licet, etiam inter grauissimos lapsus, non nego. Id quantulumcūq; est, particulam fateor esse veræ fidei, & Vitæ; quando aliter ex ea non posset oriri fructus. Verū quoniam non apparet ad tempus, perinde habetur atq; emortua, quoad sensum nostrum.

QVÆSTIO III.

Numquid Lutherani distinguant inter Peccata?

I. LUTHERANI nil distinguunt inter Mortalia & Venialia. LUTHERVS art. 3 2. ait, *Omne opus iusti est peccatum.* Damnante istud Leone X. addidit; *Idq; ex natura sua mortale; ex Dei misericordia veniale.* Idem in Capt. Bab. c. de bapt. *Vides quàm diu exsit baptizatus; qui etiam volens, non potest perdere salutem suam, quantiſcūq; Nisi nolit credere.* Credentibus igitur vult omnia solum venialia esse, & non imputari.

II. MELANCHT. in Locis vult, 1. In non renatis peccata omnia esse mortalia: 2. In renatis verò solum motus primo primi venialia censentur: 3. Venialia tamen ex se iram Dei merentur; condonantur autē credentibus, qui grati sunt Deo. 4. Mortalia sunt, quæ fidem excutunt: talia autem sunt peccata voluntaria. Sic Helmsl. Magdeburg. Kemn.

Summa brevis omnium: I. Peccata venialia sunt, quæ à Deo non imputantur; etsi ex se mortis sint rea. II. Non imputantur, quæ cum fide in misericordia Dei consistunt. III. Consistunt sic, quæ sunt Inuoluntaria.

AVTOR. I. VENIALIA dici, quæ non imputantur; repugnat scripturæ. I. In isto, *Dimitte nobis debita nostra,* de venialibus agi consentiunt nobiscum Lutherani: non sunt ante condonata per nō imputationem, quàm petantur remitti. 2. Deinde non imputatio pugnat remissioni, hanc enim tollit vt superuacaneam. Moyſes, Aaron, & Samuel erant iusti fideles; peccarant; nec eos tamen peccato liberauit Non imputatio; sed Ps. 98. *Tu propitius fuisti eis, & tamen vlciſcens in omnes adinventiones eorum.* 3. Itaq; pro hac Remissione orabit ad se omnis Sanctus. Etiam

iam, ait S. Aug. tract 6. in Ioan. *Quotidie lauat pedes nobis, qui interpellat pro nobis: Et quotidie nos opus habere, ut pedes lauemus, in oratione Dominica confitemur; Dimitte nobis. &c.* Malè igitur peccata venialia dicuntur Melanthoni *condonata*; Illyrico, *Non imputata* ob fidem in Christum: Heshusio, *tecta*: Caluino, *nihil condemnationis esse ijs, qui sunt in Christo IESU*.

II. NON IMPUTATA cenferi, ideoque venialia ea, quæ cum fide consistunt, commentum est falsum. 1. Quia sic nullum foret peccatum mortale, præter solâ Infidelitatem; hoc n. solû excludit necessariò fidem, aliud nulum. Nec enim latro, adulter. &c. est ob id infidelis. 2. Nec Specialis fides de sibi remissis peccatis ob Christum, reddit omnia peccata venialia: Quia eâ gloriatur æque Lutherani ac Caluiniiani, & tamen alteri alteros de pluribus damnant hæresibus: sic & Trinitarij, Anabaptistæ, &c. fidem specialem iactant, ut solam iustificantem: cui non repugnat quælibet Infidelitas, sed sola non credens sibi Deum esse propitium: minus ei repugnant peccata alia quancunque; proinde omnia dici deberent venialia: 3. Si peccata mortalia cum fide nequeunt consistere, ergo nemo committeret furtum, fornicationem, homicidium, &c. quin fieret hereticus: nâ peccata mortalia excluderent fidem iustificantem, volunt Sectarij. At discrimen semper maximum habitum in Ecclesia fuit inter Hæreticos, & malos Christianos: *Quod*, ait Sanctus Augustinus lib. qq. in Matth. q. 11. *heretici falsa credunt, mali Catholici vera*

credentes, non viuunt ita, ut credunt.

III. Peccata inuoluntaria posse cum fide consistere, quod non impotentur; ideoque sint venialia: Commentum est Melanthonianû. 1. Quia & voluntaria grauissima omnia consistunt cum fide, etiam speciali, præter infidelitatem solam, seu diffidentiam. 2. Prorsus inuoluntaria nec quidē venialia sunt. Aug. l. de vera relig. c. 14. *Peccatum voluntarium adeo malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium*: idque in iudicio diuino; non in ciuili, ut vult Melanch.

Demum ex scripturis ista doceri repetē ex *Antichristi* p. 4. q. 4.

QVÆSTIO IV.

An ex natura sua distinguantur peccata Mortalia & Venialia?

LUTHERANI, cum Iouiniano, & Pelagio absolute negantibus, negant conditionate: sc. ex natura rei nil differre ea: at ex Misericordia Dei, ob meritum Christi, & fidem Christianorum, sunt aiant, solum venialia, quancunque in se fuerint: quia à Deo non imputantur. Infidelibus autem imputatur; ideoque sunt mortalia eisdem.

CALVINISTÆ volunt omnia Reproborum esse Mortalia: Electorum, venialia. Liquet ex prædictis.

SVADENT ex Scripturis, S. Patribus, & Ratione. I. Scripturis quæ generatim de omni peccato pronunciant: *Maledictus omnis Deus. 27. qui non permanferit in omnibus, quæ scripta sunt. Ezech. 18. Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Rom. 6. Stipendium peccati mors: Iac. 2. Qui offenderit in vno, factus est omnium reus. Matt. 5. Qui soluerit vnam de mandatis istis minimis, minimus vocabitur. &c.* Ergo in se omnia peccata sunt lethalia.

II. Peccata venialia dicuntur simpliciter & absolute peccata. Ut 1. Ioan. 1. *Si dixerimus, quia peccatum non habemus, &c. si autem confiteamur peccata nostra &c. Iac. 3. In multis offendimus omnes*: Et hæc directe.

III. In-

III. Indirectè idem docent ista scriptura. CALVINVS. Mat. 22. *Diliges Dominum Deum ex toto corde &c. quilibet leue peccatū legis obseruantia repugnat. Quia n. vitiosa cogitatio obrepet in animū, si totus Dei amore occupetur.* IV. Ioan. 13. *si non lauero te, ait ibi Aug. & Bernard. à peccatis venialibus; non habebis partem mecum: ergo & venialia sunt lethalia.* V. Mat. 10. *Quid dederit vni ex minimis istis calicem aqua frigida, non perdet mercedem suam.* Ergo & minima peccata merentur poenam æternam. Suasiones è Sanctis Patribus vide in *Bellar. lib. de statu peccatorum cap. 13.*

VI. EX RATIONE. Quæuis culpa iuste puniri potest à Deo poenā mortis æternæ; cum malum culpæ leuissimæ sit maius quouis malo poenæ grauissimæ; hæc n. potius subeunda est, quàm illa: Ergo quæuis culpa est mortalis. Potest etiam peccatum veniale numquam remitti; quia remissio ex gratia Dei; ergo non tenetur fieri. &c.

AUTOR. Distinguuntur illa ex naturā rei. 1. Teste S. Scriptura in *Antichristo. p. 4. q. 5.* 2. Sic Traditio tum Conciliorum, Mileu. *can. 6. 7. 8.* & *Trident. sess. 14. c. 5.* tum Sanctorum Patrum Latinorum & Græcorum, qui venialia vocant minuta, leuia, quotidiana breuia, minima.

3. Sic Ratio. 1. Si peccata venialia essent suā naturā mortalia, & solum fidelibus non imputarentur; certè infidelibus imputarētur, essentq; mortalia: vt fatentur sectarij. At id falsum & absurdum est: ergo & hoc, venialia esse mortalia. Minor, quia eodem in genere peccati fidelis grauius peccat, quàm infidelis. Luc. 12. *Seruus sciens vol. Domini, & non fa. vap. mul. &c.* Heb. 10. *Quanto putatis deteriora mereri supp. qui filium Dei concub. &c.* Infidelem excusat non nihil ignorantia 1. Tim. 1. *Misericordiam consecutus sum, quia ignorās feci in incredulitate.* 2. Quia veniale esse

aiunt, quod est veniā dignum: Hoc tale est, quod cum fide consistit: At cur cum fide consistens est veniale; mortale, sine fide? Quia aiunt hoc est voluntarium, illud inuoluntarium. Atqui hæc est intrinseca differentia ex natura rei: ergo peccatum veniale & mortale differunt ex naturā suā. 3. Quia Peccatū veniale ex naturā suā nō ponit auersionem hominis à Deo, cum non repugnet charitati: at poenā æterna debetur culpæ ob auersionem ab æterno bono: Ergo peccatū veniale ex se non facit reos poenæ æternæ. Sic *D. Th. 1. 2. q. 87. a. 5. & 3. q. 86. a. 4. 4.* Quia Nec inter homines offensio leuis lædit, ac punitur, vt grauis: ergo nec apud Deum. Quod enim ex natura rei est; id conuenit ei semper & vbique. 5. Quia peccatum dicitur de veniali & mortali analogicè, non vniuocè. Vide *Bellar. cap. 11.*

DICO AD I. Venialia dicuntur imperfectè peccata, si cum mortalibus comparentur: at in locis citatis agitur de solis mortalibus. Quia si de venialibus ageretur in eis, sequeretur iustos re ipsa excidere gratiā, ac mori, esse maledictos. &c. At hoc ne ipsi aduersarii sentiūt fieri ob sola venialia. Ad hæc adiuncta citationum docent idē, si obieris per singulas. AD II. Assumptum negatur. AD III. Bifariam diligitur ex toto corde: 1. super omnia Deus: Et sic peccata venialia non pugnant cum caritate, nec cum legis obseruantia. 2. semper actu: Et hoc cōprehensorum est, non viatorum. AD IV. *Si non lauero te, corporaliter* ait S. Basil. *non habebis partem mecum, scilicet ob inobedientiam mortalem.* Vel,

Spiri-

spiritualiter à venialibus si non lauerò; non habebis partem mecum, sc. ad tempus; at non in perpetuum. Ad V. Nō dicit, vitam æternam possidebit; sed non perdet mercedem, quantulamcunque. Dein dare præmium operi, est liberalitatis; at dare pœnam est iustitiæ; proinde in hoc æqualitas requiritur; non in illo. Demum dare haustum frigidæ magnum est caritatis opus, non minimum.

Ad VI. Aug. l. 3. contra Iulianum c. 18. *Deus potest aliquos sine bonis meritis liberare; quia bonus est: Non potest quemquam sine malis meritis damnare; quia iustus est.* Quia isto se Dominum, hoc Iudicem declarat; & culpis pœnas clementer, etiam in irâ proportionat. Cum autem pecc. venial. potest nunquam remitti, id est per accidens illi, non ex sua natura, quâ remissibile est; sed ex adiuncto pec. mortal. Dein Remissionem pec. venial. facit Deus ex gratia; ergo potest non facere. Potest absolute non condonare. Sed condonat tamen, quia promittit, Mat. 6. *Si remiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester cæl. delicta vestra.* Gratia igitur est vel habitus inhærens homini; vel Dei liberalis condonatio: ex utraque est pec. ven. remissibile.

An Deus sit Autor peccati?

Vna hæc quæstio ab R. P. Becano subsecatur ex Illustrissimo Bellarmino rectè in plures quæstiones. Nos ordinem ex illo, Rem ex utroque perstringemus. De hæresi archis & Luth. vide in Genealog. p. 4. q. 4.

QVÆSTIO V.

An DEVS ab æterno prædestinaret peccatum Adæ.

CALVINVS Inst. 3. c. 23. §. 4. Fateor sanè, in hanc, qua nunc illigati sunt, conditionis materiam, Dei voluntate decidisse vniuersos filios Adæ. §. 7. Disertis verbis hoc extrare negant, Decretum fuisse à Deo, ut sua defectione periret Adam. Infra. Decretum quidem horribile, fateor: insitiari tamen nemo poterit, quin præsciuerit Deus, quem exitum esset habiturus homo: & ideo præsciuerit, quia decreto suo sis ordinauerat.

SVADET istis, Ibid. 1. Quasi verò Deus, quem scriptura prædicat facere, quacunque vult, ambiguo sine condiderit nobilissimam ex suis creaturis. Quorū peccaret, ac periret. 2. Prædestinatio in posteris sese profert. Neque enim naturaliter exciderunt omnes, vnius parentis culpa. Quid eos prohibet fateri de vno homine, quod inuiti de toto hum. genere concedunt? &c. Hoc cum natura describi nequeat, ab admirabili Dei Consilio profectum esse, minime obscurum est. 3. Quia Præsciuit Deus quem exitum esset. &c. ut supra.

AVTOR. Deus ab æterno præiudicavit peccatum Adæ; sed non prædestinavit, non voluit, non necessitauit: ut fieret. 1. Quia nusquam id S. Scriptura dicit: at nil diuina fide credendum, aiūt Calvinistæ, nisi in S. Scr. expressum; sed passim is casus tribuitur serpenti, diab. Adæ, Euæ, Vide Antichristum p. 4. q. 6. 2. Quia Deus serior, additâ pœnâ, prohibuit protoplastis peccatum: ergo fieri id voluisse non potuit, nisi cōtrariis sibi mendax & impostor. 3. Quia Deus seuerè vindicauit patratū peccatum. At, ait S. Fulgentius, *Deus non est ultor, cuius non est auctor*: Et nil iustæ excusationis fuit Adæ. 4. Quia Eccl 15. *Deus reliquit hominē in manu cōsilijs sui*; ut potuerit præceptum implere, aut

re, aut prauaricari. Tert. l. 2. contra Marcionem. *Non enim comminatio mortis transgressionis adscriberetur, si non & contemptus legis in arbitrij libertatem homini deputaretur.* 5. Deus amicum suū Adam innocentem fecisset sibi inimicum iniuste, contra Prou. 27. *Amicum tuum ne dimiseris.* Eccl. 6. *Amicus fidelis protectio fortis, medicamentum vitæ, & immortalitatis.* At neutrum fuisset Adæ. 6. Quia si Adam peccauit liberè, ergo falsum, quod volente Deo: Quia voluntas Dei est rerum necessitas; vt dat Calvinus. Si non liberè; ergo falsum illud Caluini Inst. 1. c. 15. §. 8. *Potuit Adam stare, si vellet; quando non nisi propria voluntate cecidit.* Quoquo se vertat, in se incurrit Calvinus.

DICO AD I. Dato antecedente, negatur consequentia: quia probari nequit ex scriptura. AD II. Naturaliter cecidit Adam, & omnes Eph. 4. *Eramus & nos natura filij iræ.* Aug. tract. 44. in Ioa. *Quomodo, nisi peccante primo homine, vitium pro natura inoleuit?* Et ipse Calvinus ib. *Quod naturaliter inest omnibus, id certè originale est: naturaliter verò nos omnes damnationi obnoxios Paulus docet.* Eph. 4. Voluit ergo Deus, vt si Adam peccaret, tota posteritas rea culpæ foret: Non tamen ideò voluit peccare Adamum cum posteris. AD III. Non omnia fiunt Deo volente, quæ Permittente: Nec ideò vult omnia, quia præuidit. Aug. l. 4. de lib. arb. c. 4. *Si vt tu, Quæ fecisti, meministi: nec tamen, quæ meministi, omnia fecisti.* Ita Deus omnia, quorū ipse autor est, præscit; nec tamen omnium, quæ præscit ipse autor est. Quorum a. non est autor; iustus est ultor. Idem lib.

1. de anima c. 7. *Præscientia Dei peccatores prænoscit, non facit.*

QVÆSTIO VI.

An Deus prædestinavit omnium hominum peccata?

CALVINVS, Inst. l. 1. c. 18. §. 1. *Effugium est, Dei permisso, non volente hoc fieri. Quod a nullo efficiant homines, nil deliberando agerent, nisi arcano Dei nutu & directione, innumeris testimoniis probatur.* Inst. 3. c. 23. §. 6. *Frustra de præscientia lis mouetur, vbi constat ordinatione potius & nutu omnia euenire.* Ibid. §. 9. *Excusabiles peccando haberi volunt reprobi; quia euadere nequeunt peccandi necessitatem; præsertim cum ex Dei ordinatione sibi iniungatur huiusmodi necessitas. Nos verò negamus ritè inde excusari: quia sic Dei constat æquitas.*

SVADET istis. 1. Scripturis: Gen. 45. *Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum: at in eo peccarant fratres Iosephi.* Item Gen. 50. Act. 2. *Hunc desinito consilio, & præscientia Dei traditum, per manus iniquorum affigentes interemistis.* Et Act. 4. idem. 2. Beza Eph. 1. *Deus est, qui operatur omnia, etiam peccata, secundum consilium voluntatis suæ.* 3. Calu. sæpe peccatum est peccati pœna. Rom. 1. *Propter quod tradidit illos Deus in reprobum sensum vt faciant, quæ non conueniunt.* 4. Quia aut Nolens permittit peccata Deus; tunc non est omnipotens: aut Volens; tunc falso id negant Papistæ.

AVTOR. Non prædestinavit Deus fieri peccata.

I. Sic scriptura in Antichristo p. 4. q. 5. docet, Deum detestari mala, ac nolle quoad se: quin quæ præuidit, velle ea in bonum vsum conuertere: Vt Gen. 50. *Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonū, vt exaltet me; Et saluos faceret multos populos.* Aug. In Enchir. c. 100. *Non sineret Bonus fieri mala, nisi Omnipotens etiam de malo facere posset benè.* In hunc sensum accipit omnes scripturas, etiam quæ contrariæ videntur.

videntur, omnis Sanctorum Patrum consensus.

II. Deus non potest velle, quod ut naturæ suæ contrarium execratur: illa autem est infinita bonitas; at peccatum est malitia: quæ inter nulla est proportio: causæ verò & effectus est proportio: non igitur esse Deus causa peccati potest. Quia, Matth. 7. *Non potest arbor bona malos fructus facere.* Et Sap. 14. *Odio est Deo impius & impietas.* Et Calvinus Inst. 3. c. 23. §. 4. *Deus iniustitiam naturaliter amat, iniustitiam auersatur.* Ratio: Quia voluntas Dei & natura Dei sunt reipsa idem; vnde Dei odium in peccatum est Deo naturale ac necessarium; ut & amor boni.

III. Deus non potest velle fieri, quod seuerè prohibet fieri; cum non possit contrarias habere voluntates. Hoc ait Calu. Inst. 1. c. 18. §. 3. *facile diluitur.* Post multa concionabunda ita diluit *Quomodo idem diuerso modo Noli fieri, & Vult, non capimus.* Fingit autem præter apertam Dei voluntatem, qua in scripturis vetat peccata, occultam aliam qua velit eadem: sed eam confinxit ipse.

IV. Qui punit, quod sua voluntate factum est, tyrannus est: at Deus punit peccata: ergo si illius cum voluntate fieret, tyrannus esset. Esto: puniat bono fine ut ostendat suam potentiā: At eo sauior foret tyrannis, velle delinqui, ut puniat.

V. Si Deus vellet peccari, homo peccando non peccaret; quia se Dei voluntati conformaret.

1. Cum igitur si nemo peccasset, aut peccet: ad quid venisset Christus peccatis tollendis?

2. Sic vera Libertinorum esset hæresis, *Peccatum nihil est, nisi falsa opinio.*

3. Quodque amplius peccando seruaremus legem Dei: Cum *Dei voluntas*, ait Calu. Inst. 3. c. 23. §. 2. *sit non modo ab omni vitio pura; sed summa perfectionis Regula, & Legum omnium Lex nostra*, velitque nos peccare.

4. Quin peccatum foret bonum factum; quia Legi, Regulæ summæ, voluntati Dei conforme: sicut Israelitarum spolia rapta Aegyptijs, Oseæ cum fornicaria nuptiæ, destinata ab Abrahamo cædes filij: quæ in se peccata erant, at iussu Dei facta, virtuti ducebantur.

VI. Si prædestinasset peccata singulorum Deus; frustra nos orare docuisset, *Ne nos inducas intent.* adeo immutabilia sunt decreta Dei: Item peccassent omnes, quotquot vnquam lege peccata vel prohibuerunt, aut punierunt: vitia forent virtutes appellanda, ac remuneranda. Item iniuste Catholicis succenserent hæretici, ab illis sese ferro flammisque deleris; cum Deo volente fiat.

DICO AD I. Deus ad præuisa mala circa Iosephum, & Christum patranda se habuit permissiue: at actiue ad eorum factam in maius bonum conuersionem. 2. Scripturis Scripturas, & illarum sensum sequiori sensui apparenti, ex S. Patrum consensu opponimus. Cum enim scriptura rem eandem hic asserit, negat alibi, tunc illi adhærendum parti, cui fauent magis & verba, & sensus Scripturæ, & Patrum consensus. At Calvinista hac in causa non habent vllam scripturam claram & euidentem; nos habemus &c.

AD II. In-

Ad II. Infrà quæst. 9. liquebit, quod, quæ operatur Deus, operari eum voluntate sua: at *operatur omnia*, præter peccata.

Ad III. Sequens peccatum prioris est pœna, improprie & indirecte; sc. dum peccatum prius fugat gratiam, à qua desertus homo pronior ru- it in & peccatum aliud, aut in infamiã.

Ad IV. Aug. in Enchir. c. 100. Deus peccata permittit volens; fiunt autem Deo non volente. Permissio iusta est; peccatum iniquum. Nec ideo, quia peccatur invito Deo, Deus non est omnipotens; quia inter velle & nolle Dei medium datur Permittere malum, & tamen id Non velle.

QVÆSTIO VII.

An Impellat Diabolum Deus, vt nos ad peccandum inducat?

CALVINVS ait, Inst. I. c. 18. §. 1. Scimus Sathanam se coram Deo sistere, ad excipienda iussa, non minus quam Angelos, qui sponte obediunt: diuerso id quidem modo & sine; sed tamen ne quid agredi possit, nisi volente Deo. &c. Ergo quicquid agerent homines, vel Sathan ipse, Deus tamen clauum tenet, vt ad exequenda sua iudicia conuertat eorum conatus. Vult Deus perfidum Regem Achab decipio- peram suam offert diabolus: mittitur cum manda- to certo, vt sit sp. mendax in ore Prophetarum. &c. Ridiculum foret, Iudicem tantum Permittere, non Decernere, quid fieri velit, & mandare executionem ministris. Ibid. §. 2. Fateor, interposita Sathana o- perã sepe Deum agere in reprobis; sed vt eius impulsu Sathan ipse partes suas agat & perficiat, quatenus datum est. &c. Dicitur Sathan excacare infidelium mentes: vnde hoc; nisi quod ab ipso Deo manat effi- cacia erroris? &c. §. 5. Spiritus ergo impurus, Dei spiritus vocatur; quia ad eius nutum potentiamque respondet, instrumentum magis ipsius in agendo, quam à seipso autor. &c.

AVTOR. I: Nemini mandauit Deus

impiè agere, Eccl. 15. adeò nec diabolo vnquam; cuius impietati volun- ta- patronum agit Calvinus; culpatque Deum ceu mandatarium Sathanicæ malitiæ.

2. Deus contraria mādaret: homi- ni, vt non peccet, resistatque diabolo: Sathanæ, vt inducat ad peccandum. *Item* Dei mandata de procurandis peccatis habere semper vim & effe- ctum: at ea de vitandis ijs, ac virtuti- bus operandis, non sortiri effectum semper; *Item*, Inde promptior Deus foret ad mala, quàm bona; cum illa semper, hæc non semper eueniant. *Item*, Deus plus Sathanæ quàm Ange- listribueret: nam mandato suo dia- boli efficaciter concurreret semper; non pariter Angelis dato. Vnde De- us omnia nobiscum simulato ageret inhortans ad virtutes: Frustrà Apo- stolus, Eph. 6. *Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias dia- boli*, hoc est Caluino, aduersus man- datum Dei.

3. Deus odit peccatum, vt suprã li- quet: non ergo Sathanam incitat ei- dem procurando. Vide *Antichristum* p. 4. q. 6.

QVÆSTIO VIII.

An occulta vi moueat ac Necessitet nos ad peccandum Deus?

CALVINVS ait, Inst. I. c. 18. §. 2. Quantum ad arcanos motus spectat, quod de corde Regis predi- cat Salomon, flecti huc & illuc, prout Deo visum est, ad totum certè genus humanum extenditur, tantun- demq; valet, ac si dixisset: Quicquid animis concipi- mus, arcana Dei inspiratione ad suum finem dirigi. Et cerre nisi Deus intus operaretur in mentibus ho- minum,

minum, non recte dictum esset, auferre labium à veracibus, & à senibus prudentiam: auferre cor Principibus terræ, ut errent per devia. &c. Vnde apparet certa destinatione Dei impulsos sc. Assyrios. Et §. 4. Homo iusto Dei impulsu agit, quod sibi non licet. Inst. 3. c. 23. §. 9. Excusabiles peccando &c. supra quæst. 6.

SVADET istis. Dominus 2. Reg. 16. Precepit Semei, ut malediceret David. Et 2. Reg. 24. Commovit Dominus David dicens: Vade, numera Israel & Indam. Ezech. 14. Ego Dominus decepi prophetam illum. Et 2. Thess. 2. Mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio. Pl. 43. Declinasti semitas nostras à via tua. Pl. 104. Conuertit cor eorum, ut odirent populum eius. Ioan. 13. Quod facis facito.

AVTOR. DEVS neminem tentat ad malum, minus necessitat.

1. Teste S. Scriptura in *Antichristo* p. 4. q. 7. Notat tamen S. Aug. l. 2. de consensu Euang. c. 3. duplex genus tentationum, vel ad probandum: Ut Gen. 22. Tentauit Deus Abraham: Vel ad seducendum; sic Iac. 3. Ipse neminem tentat. Imò 1. Cor. 13. Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis; tantum abest, ut tentatione inducat in casum &c.

2. Deinde, est in Ecclesia Discretio spirituum: 1. Cor. 12. *Diuisiones gratiarum sunt*: At si Deus impellit nos ad bona, & mala, semper existimare possumus ex Deo instinctum esse. Sed contra monemur ibidem: *Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus, si ex Deo sint*: Caluino autem bona, mala; vera, falsa perinde inspirantur à Deo: Nullus igitur sensus Scripturæ foret hæreticus: nec verus à falso discerni posset.

DICO AD obiecta. Deus circa hominum peccata facit plura:

1. Non impedit conatum peccare volentium.

2. Negat eis, gratiâ destitutis, auxilium speciale contra peccatum.

3. Permissiue finit pronos ad peccandum peccare.

4. Occasionem offert subinde peccandi.

5. Peccata impiorum dirigit ad salutem electorum. Hinc liquet Scripturæ.

QVÆSTIO IX.

An Deus Operetur nobiscum peccata nostra?

CALVINVS ait Inst. 1. c. 17. §. 5. Ego plus concedo, fures. &c. esse diuine prudentie instrumenta. Idem c. 18. §. 1. Ergo, quicquid agitant homines vel Sathan ipse, Deus clauum tenet. Infra. Absolon incestu coitupatris thori polluens, detestabile scelus perpetrat: Deus tamen hoc opus suum esse pronunciat. §. 2. Certè nisi operaretur in mentibus hominum, non recte dictum esset, auferre labium à veracibus. Distinctius declarat Inst. 3. c. 4. §. 2. Omitto hic Vniuersalem Motionem Dei, vnde creatura omnes, ut sustinentur, ita efficaciam quidvis agendi ducunt: de illa speciali Actione tantum loquor, quæ in vnoquoque facinore apparet. Hæc haufitille ex sequentibus: Nam

LUTHERVS ista fadit: Mala opera in impijs Deus operatur. Quæ verba dein Lutherani eraserunt. ZWINGLIUS Serm. de prouid. c. 6. Quando facimus adulterium, homic. &c. Dei opus est motoris, auctoris, impulsoris. MELANCH. Ad Rom. 8. Adulterium Davidis, & proditio Iudæ ita est proprium opus Dei, sicut conuersio Pauli. Sed his sententiam verterunt.

SVADET Caluinus istis. Isa. 45. Ego Dominus, & non alter, faciens pacem, & creans malum. Ego Dominus faciens omnia hæc. Vnde Absolonis incestus, erat malum culpæ, & tamen à Deo.

AVTOR. Deus non operatur nobiscum peccata.

1. Sic Scriptura in *Antichristo* p. 4. q. 7. Quia odit peccata Deus, & peccatores. Quare Esau odio habui: Cur non similiter

milititer dixit: Solem dilexi, & Lunam odio habui: quærit S. Aug. l. 1. ad Simpl. q. 2. Respondet: Ut intelligamus omnium creaturarum artificem esse Deum: omnis. a. creatura Dei bona est; & homo, in quantum homo est creatura; non in quantum peccator. &c. nec odit in homine, nisi peccatum. Non odit Deus Esau hominem; sed odit Deus Esau peccatorem.

2. Ratio: Quia quicquid Deus operatur, id voluntate operatur; at peccata non vult; ergo nec operatur. Itē si Deus in peccato sit agens principale, homo instrumentum; ergo peccatum foret Dei potius, quam hominis: Et homo iniuste puniretur. Hoc negat Calvinus; Cur? Quia *vix capit id sensus carnis*. Zyvinglius ait, *De hoc Deum interroga; ego ei non fui à consiliis*. Denique peccatum consistit in privatione & defectu: Deus autem non potest in agendo deficere. Calvinus verò putare videtur, quod peccatum consistat in entitate & speciali influxu Dei in illud, quid effectivè producat.

Dico Ad Calvinum, cum Tert. *Malis culpa, & malis pena, suum cuique parti desinimus autorem: Malorum quidem peccati, diabolum; malorum verò pena Deū creatorem, qui est mali permissor, quia dominator: non autor, quia non effector*. Proinde præmissa Absolonis mala voluntate placuit uti ad puniendum Davidem; non tamen dedit voluntatem malam, sed permisit. Ita Aug.

QVÆSTIO X.

An Deus simpliciter sit dicendus Autor peccati?

CALVINVS affirmat Inst. l. 1. c. 18. §. 3. *Iam*

satis apertè ostendi, Deum vocari omnium eorum Autorem, quæ isti censores volunt otiosorum eius permisso contingere; ut Achabi tyrannidem, incestum Absolonis, concubium Semei, apostasiam & idolomaniam decem tribuum, incendia Chaldaeorum, parricidium Christi, iudicium iniquum Pilati. &c.

1. IDEM lib. de ar. prad. Negat Deum esse autorem peccatorum.

II. Distingunt verò sic Calvinistæ: Deus est autor furtorum, adulteriorum: &c. sed non tamen peccatorum: Quod opera ea, quatenus procedunt à Deo, non sint peccata; sed quatenus à mala voluntate promanant; quæ propriè est solius hominis, ut bona Dei: 3. Huius causas ferunt quatuor:

1. Quia natura humana est tota corrupta.

2. Quia Deus non vult peccatum, ut culpam; sed ut penam præcedentis peccati.

3. Quia Deus habet finem bonum; homo malum.

4. Quia ait Zyvinglius, Deo non est posita lex; homini est posita; ideo hominis voluntas transgreditur, non Dei.

AUTOR. Deus nequaquam dici autor peccati potest: At iuxta Calvinistas debet. Quia hisce Deus physicè, effectivè, & ut principale agens producit furta, adult. &c. ergo est causa peccati physica, &c. Item quia alium incitat, impellit, necessitat ad peccandum, is moralis est causa & autor primarius: Item, qui utitur instrumento, est operis eo facti primarius autor: Item qui efficaciter procurat, ut quis peccet, is autor peccati est: Hæc talia facit Deus in peccatoribus, iuxta Calvinistas. Ergo.

Dico Ad I. Calvinus ait, Negatque idem. Disputans contra Catholicam Dei permissionem; Affirmat: Differens contra Libertinos, ex Luthero & Caluino natos, Negat se ipsum

psum in filiis oppugnans.

AD II. Id effugium suis Libertinis negavit Calvinus, ut vanum in *epist. ad Rotomagen.*

AD III. Non est eodem in opere voluntas Dei bona; hominis ob fines mala. Ideo allatae causae sunt vanae. 1. Quia natura humana non fuit corrupta in Adam, nec angelica in Luciferis; & tamen peccarunt. 2. Quia in iisdem nullum fuit praecedens peccatum. 3. Esto: nihilominus Deus est Caluino causa Intentionis in peccato, quae ad finem libidinis explendae consequendum fertur, ut quem fieri Deus decreuit: Vnde mala ea intentio est effectus praedestinationis; proinde & peccatum, quia tale, est effectus Dei. 4. Id refellit Calvinus, *Inst. 3. c. 23. §. 2. Non fingimus Deum Ex legem.* Recte: Quia sua ipsi natura & bonitas lex est. Peccata vero aduersantur legi naturae, hoc est, bonitati Dei. Ideo siue Deus, siue homo eligeret furtum, mendacium. &c. aut utriusque voluntas foret mala, aut neutra. Haecenus pleraque iuxta Becanum ex Bellar. Porro ex huius fontibus diuinis cetera.

QVÆSTIO XI.

*An DEVS, & an SOLVS sit Autor
omnis peccati?*

ZVINGLIUS, CALVINUS Beza. &c. Verbis disertè negant, apud Bellar. li. 2. c. 2. At facto ipso per alias propositiones affirmant: De quibus supra *quæst. 5. 6. 7. 8.* ex Caluino, cui Symmystæ sui conspirant, apud Bellar. c. 3. Quorum, praesertim Bezae in Aphorismis, hæc summa est. 1. Aphor. 18. Deus per ea, quæ condidit, tanquam per Instrumenta exequitur suo tempore, quicquid ab aeterno decreuit. 2. Aphor.

19. Quicquid agit Deus, bonum est: Et discrimen boni & mali in instrumentis duntaxat locum habet.

3. Aph. 20. Instrumenta bona verè agunt, Deus quoque per illa: Mala (ex corruptione, non creatione) malè semper agunt, ideoque iuste incurrunt iram Dei: quatenus autem Deus per illa agit, bono Dei operi vel inuita, vel per ignorantiam seruiunt. 4. Aphor. 22. Sic autem per illa agit, ut non tantum sinat illa agere, nec tantum moderetur euentum, sed etiam Excitet, Impellat, Moneat, Regat, atq; adeo etiam creet ut per illa agat, quod constituit. Quæ omnia sine vlla iniustitia agit. 5. Aphor. 31. Agit Deus sui operis respectu; Permittit verò eius operis respectu, quod Mala Instrumenta spontè peragunt, quatenus Actiua sunt; non, Passiua. Iuste tamen permittit iniusta: quia peccata, ut à Deo Nolente permittuntur, peccata non sunt, sed peccatorum poenæ: sed eadem ut à Sathana & malis proficiuntur, peccata sunt: quæ quia talia Deus nunquam permittit, sed vetat.

AUTOR. Ex his talibus tria manifesta euadunt.

I. Deum Sectariorum esse Autorem peccati.

1. Quia Rom. 3. *Non sunt faciendæ mala, ut veniant bona;* quod facere Deum volunt: ergo quæ intrinsece mala sunt & ex obiecto, bona facere nequit Intentio, finisque bonus: Cateroquin liceret furari ad eleemosynas faciendas. Esto, vitiet intentio mala bonum opus; non tamen malum opus bona iustificat intentio.

2. Deus est autor intentionis in homine malæ; quia impellit, mouet occultè, cogit voluntatem, ut aiunt, ad peccatum: at hoc nisi mala fiat intentione, peccatum non est: ergo utriusque idem est autor Deus, & efficax procurator.

3. Si Deus ad furtum impellit hominem malum, ut instrumentum suum; ergo hoc vult parere sibi, tene-
turque

turque hoc obsequi ad opus: sicque peccat, & non peccat; Deusque vult eum peccare, & non vult. Deinde nō quidem est lex posita Dei, vt ideo nec in legem committat; Quæ tamen est lex nobis, ea est natura Dei; cui non repugnare tenetur Deus. At repugnaret, si operaretur in homine malum. Sic nec iusto lex est posita, quæ sc. eum terreat; cum eam sponte feruet.

4. Denique Peccatum est patratio operis lege prohibiti: sed Deus est autor operis, vt volunt; ergo & peccati.

II. DEVS Calvinistarum verè ac propriè peccat. Nam ad peccatum tria requiruntur: 1. vt sit præuaricatio legis alicuius: 2. sit actio à causa libera, sc. hominis non mente capti: 3. Sit à causa particulari, quæ vniuersalem determinet indifferentem ad omnes actus, faciatque actum talem in specie sic, vt deformitas ad solum particulare agens, nō ad vniuersale referri debeat. Sicut & monstra sunt ex defectu causæ secundæ. In duobus consentimus; dissētimus in tertio, negamusq; actuum in specie talium deformitatē in Deum posse referri, vt causam eorum particularem. Affirmant aduersarii adeò vt Deus influxu speciali tum sinat decipere Sathanam, tum & intus ipsi cooperetur in mentibus peccantium: sicque vis erroris promanet omnis à Deo. Certè asserit Zvinglius *serm. de prouid. c. 5. & 6.* fuisse necessariam iniustitiam, & mendacium, vt cognosceretur iustitia & veritas. ergo Deus propriè in particulari intendit actionem mendacii & iniustitiæ. Quin

Beza Aphor. 22. ait Deum creare hominem eo fine vt intentas à se decretasque actiones perficiat.

Adhæc, verè colligimus quod asserant, Deum esse auctorem peccati: ergo & verè peccare dicunt.

III. DEVS Calvinistarum SOLVS propriè peccat; non homines. Quia nemo peccat in eo, quod vitare non potest: At protoplastæ in statu innocentiae vitare peccatum nequiverūt; iuxta Calvinistas: ergo minus homines in statu lapso. Et quia vitare peccatum non possunt, etiam nec ipsum *velle peccare* vitare possunt. Minor patet *suprà quest. 5.*

IV. Ex istis necessariò sequitur Libertinismus iste; *Peccatum nihil esse nisi falsam opinionem*: Quia nec Deus peccat; nec homines, qui necessitantur. At omnem istam impietatem etiam recta ratione refelli vide *in Genealog. p. 4. q. 4.*

DICO AD Aphorismos Beza; ex iis tria consequuntur absurda.

1. *Peccata*, quatenus fiunt ab instrumentis vt actiuis permitti à Deo, & non fieri: Item simul sub eadem ratione Non permitti à Deo, sed fieri physice, ac propriè.

2. *Opera eadem*, ab actiuis instrumentis facta, Esse verè peccata: item simul eadem sub ratione Non esse peccata; vt quæ Deus non permittat, sed veter.

3. *Instrumenta actiua* operari Deo vel ignorante, vel inuito. Si nouit; ergo vel cōsentit, vel repugnat, vel permittit: quartum dari nequit. At Deo repugnante nil fit; permittente rem vetitam, nil peccatur: Consentiente Deo, Deus simul peccat.

II. DE